

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Franke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES
Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD: Hoofdartikel: De leer der „gemeene gratie” bij de remonstranten, 4. — Uit de Schrift: Christus' werkmethode (Mt. 13:41). — Kerkelijk leven: Balans van Oosterbeek, 4. Dr J. Ridderbos over „legendes”. Een schriftelijke situatie tekening en een goede schuldbelijdenis. Nieuw Oosterbeeksch palliatief, 6. — Op en om

't kerkplein: Een teken des tijds, of de lof van Sartre. — Opvoeding en Onderwijs: In den neergang, 7. slot. — Pol. en Soc. leven: De crisis van het gezag in het bedrijfsleven, 12. Amerika en Indonesië. — Vrouwenleven: Een woord aan onze Zusters. — Groninger Brieven. — Boekbespreking. — Persschouw. — Kerknieuws.

De leer der „gemeene gratie”

HOOFDARTIKEL

bij de remonstranten (IV)

De „geestelijke” gaven van verstand en wil.

Zoo ligt dus (en dat is een der cardinale punten in de heilsleer der remonstranten) de zaligmakende genade van wedergeboorte en bekeering principieel in het verlengde van de „algemeene genade” waaronder zij dan verstaan het behoud en de stabilisatie van de natuurlijke krachten in het verstand en den wil van den gevallen mensch.

Hier maakt de remonstrant echter een merkwaardige onderscheiding inzake het behoud van de natuurlijke gaven (voor hem dus principieel gelijk aan de „geestelijke” gaven) met betrekking tot het verstand en den wil. En het is van belang daar op te letten.

We vinden daarvan o.a. iets in de bekende „Schriftelijke Conferentie tusschen sommige Kerkendienaren”, gedrukt in Den Haag, anno 1612, bl. 250 v.v. Daar trachten de remonstranten een bewijs te geven dat het spreken van den geestelijken dood van den zondaar (een spreekwijze die ontleend heet aan het lichamelijke sterven) slechts als een figuurlijke, hyperbolische uitdrukking moet worden opgevat. Dat het derhalve niet mag worden verstaan in dien zin dat, gelijk de ziel volkomen van het lichaam scheidt in den lichamelijken dood, zóó de Geest Gods of de geestelijke gaven gescheiden zijn van den mensch in den geestelijken dood. Immers, zoo zeggen daar ter plaatse de vertegenwoordigers der remonstranten, Uitenbogaert c.s., (wij geven een korte samenvatting): Wij kunnen niet zeggen dat de mensch de geestelijke gaven die hij van God ontvangen had, in den geestelijken „dood” geheel verloren heeft. Want vooreerst kan er van verliezen van de geestelijke gaven in den wil der menschen al geen sprake zijn, om de eenvoudige reden dat er nooit zoodanige geestelijke gaven in den wil geweest zijn, maar alleen de vrijheid om het goede of kwade te kunnen doen. Want het behoort immers tot het wezen van den wil (zoo wordt betoogd) dat hij vrij is. Zonder die volkomen vrije wilskens, óók om het goede of het kwade naar gelieven te kunnen doen, kan er van een wil zelfs geen sprake zijn. M.a.w.: had de menselijke „wil” de zoogenaamde geestelijke „gave” om alléén het goede te kunnen willen, dan had hij opgehouden „wil” te zijn. Maar dit zou, vice versa, eveneens het geval zijn als de mensch na den val, alleen maar meer het kwade kon willen.

Nu is er echter niemand die den onwedergeboren zondaar geen „wil” meer toeschrijft. Maar dan kan die wil, bij gevolg, ook niet beroofd zijn van zijn vrijheid.

Wel is er door de zonde iets met die vrijheid gebeurd ten haren nadeele, maar ze is in den wil gebleven, zoo wordt gezegd, met een beroep op Calvijn over Ezech. 11:20, als een deel van zijn „aangeschapen natuur”.

Wat er met die vrijheid van den wil door de zonde

dan gebeurd is, wordt dan zóó nader omschreven, dat ze door den invloed van de duisternis des verstands en de ongeregelde der affecten haar macht niet dadelijk (metterdaad) kan uitbreiden. Het verduisterde verstand en de vaak al te heftige lusten des vleeschens zitten den wil met zijn vrijheid wat in den weg.

Want — in tegenstelling met den wil — het verstand en ook de z.g.n. affecten hebben hun ingestorte geestelijke gaven voor een groot deel wel verloren. God had n.l. den mensch begiftigd met geestelijke gaven in het verstand, met den „habitus scientiae” of (zoo wordt vertaald) een „beclijvende kennis van overnatuurlijke dingen”, en in de affecten met een ingestorte heiligheid, hoop, vrees, enz. Van het verstand moet nu echter (in tegenstelling met den wil) gezegd worden dat er wel in eigenlijken zin berooving van die geestelijke gaven door de zonde heeft plaats gehad; of althans verduistering wat het verstand betreft, en waardoor de affecten „ongeregeld” zijn geworden.

De geestelijke „dood” is ook hier echter weer niet absoluut, en de geestelijke gaven zijn niet geheel van de natuur gescheiden, dank zij de genade van Gods algemeene genade, als vrucht van Zijn „hertelijke gheneghentheit tot den welstand der sondaren”. Er is n.l. een „ordinaire dispensatie” van Godswege, die geholpen wordt door den Heiligen Geest, waardoor het nog altijd slechts ten deele verduisterde verstand toch nog weer kansen biedt aan den vrijen wil om het goede, en met name dan het geloof in de prediking van het Woord, te kiezen en dat geloof vast te houden. In den geestelijken „dood” bleef in het verstand nog eenige kennis Gods, door die algemeene Geesteswerking; zooveel zelfs dat, volgens Rom. 2:15, ook de heidenen nog het werk der wet geschreven hebben in hunne harten en hunne consciëntien hen onder elkander beschuldigen of ook ontschuldigen, en waarvan uiteraard de remonstranten de Ned. Gel. Bel. laten getuigen in art. 14, waar ze spreekt van de vonkskens en overblijfselen die de mensch van zijn oorspronkelijke geestelijke gaven heeft behouden.

Er is in den gevallen mensch gebleven een „natuurlijk licht”, een lumen naturale, een algemeene verlichting des Geestes, dat het befaamde „aanknoopingspunt” vormt voor de daarop volgende van buiten af toegebrachte genade van roeping, geloof en bekeering.

Het komt er nu maar op aan dat de mensch met zijn vrijen, feitelijk intact gebleven wil en zijn door Gods dispensatie overgehouden natuurlijk licht deze gaven nu recht gebruikt en deze genadewerkingen des Geestes in zijn hart niet tegenstaat en daardoor tenslotte geheel verliest.

Zeker, voor den remonstrant is al het goed dat de mensch nog heeft, van zijn geringsten oorsprong af, genade, enkel genade.

Hij blijft art. 3 en 4 van zijn „Remonstrantie” getrouw, in welk laatste artikel hij beleeft „dat de genade Gods in Christus is het beginsel, de voortgang

en het volbrengen alles goeds”. Met dien verstande echter: dat licht, die genade is algemeen, wordt aan alle menschen geschonken. „Want het licht van de sonne”, zoo schrijft Daniel Tilens⁴⁾, is niet over en op alle plaatsen so teghenwoordig als het licht van deze arminiaansche ghenade”. Deze genade, en daarbij in rekening gebracht de vrije wil van den mensch ten goede, is dan ook noch particulier, noch krachtig in den zin van onwederstandelijk, noch onverliesbaar.

Drogeham,

H. J. MEIJERINK.

⁴⁾ D. Tilens: „Overlegginghe ofte Proeve van 't ghevoelen Jacobi Armini”. Van Tilens wordt in de „Chr. Encyclopaedie”, Kampen dl IV, bl. 152 gezegd, dat hij „het Arminianisme zocht te propageren”. Uit genoemd geschrift en meer andere blijkt dit niet. Wel het tegendeel.

UIT DE SCHRIFT

Christus' werkmethode

De Zoon des menschen zal Zijn engelen uitzenden, en zij zullen uit Zijn koninkrijk vergaderen al de ergernissen en degenen, die de ongerechtigheid doen.

Matth. 13:41.

De gelijkenis van het onkruid in den akker is ons wel bekend. Wij lezen in vers 24: „Een andere gelijkenis heeft Hij hun voorgesteld, zeggende: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mensch, die goed zaad zaaide in zijn akker. En bij gelijkenissen moeten wij geduldig vragen naar het derde der vergelijking. Wat heeft de Heere Christus ons hier voorgesteld? Hij bindt ons aan Zijn werkmethode. Hij komt pas weer op Zijn oogstdag. Nu het koninkrijk Gods gekomen is, is de wereld de akker geworden, waar het goede zaad wordt uitgestrooid — de kinderen van het koninkrijk, vs 38. En gelijk nu elke zaaijdtijd wordt gevolgd door een oogstdag, zoo heeft nu ook het koninkrijk Gods een oogstdag, n.l. de voleinding der wereld. De wereld is in Christus weer het eigendom des Heeren, en de Zoon des menschen is nu de groote zaaijter. En Hij zaait in deze wereld — de akker van Gods welbehagen — het goede zaad — de kinderen van het koninkrijk. Dat goede zaad wast op door de prediking van het evangelie als een kracht Gods tot zaligheid. Er komen weer menschen om den wil des Vaders te doen. En door dat goede zaad, dat in de wereld opwaart, verandert nu de gedaante der wereld. Gelijk gij in de lente de korenvelden ziet groen worden en weet, dat er een oogst gaat rijpen onder de zon, zoo is deze wereld door de komst van het koninkrijk Gods de lente ingegaan van de genade Gods, en onder deze zon van Zijn welbehagen ziet gij een oogst rijpen voor den dag der voleinding. Door het wonder der vrijpraak rijpt er een wonderse oogst van vrije zonen Gods, om Hem te dienen in de vrijheid, waarmee Christus hen heeft vrijgemaakt. Zoo wordt de wereld — akker van Gods welbehagen — bezaaid met het goede zaad, dat opbrengt dertig, zestig en honderdvoud.

Maar dat is de eene zijde. Hoewel de wereld weer is gesteld tot akker Gods, komt de Satan achter Christus aan. Hij zaait nu in dezen akker het onkruid — de kinderen des Boozen, vs 38. Er komt op dezen akker ook een ander zaad op. Er komen ook menschen in wie de Satan het boos beginsel, dat er inligt, tot wasdom brengt. Menschen, die hij doet opwassen in vijandschap tegen God en Zijn Christus. Terwijl nu in de kinderen des koninkrijks een hemelsch beginsel wordt gelegd en tot wasdom wordt gebracht, zoo